

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tat-18 ta' Mejju, 2006

Citazzjoni Numru. 1702/2001/1

GEORGE BORG LTD.

VS

**Dr. Andrew BORG CARDONA bħala stralċjarju ta'
PRICE CLUB OPERATORS LTD. u WALLACE FINO**

Il-Qorti:

Rat l-att taċ-Ċitazzjoni mressaq fis-26 ta' Ottubru, 2001, bil-proċedura sommarja speċjali li bih, u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-kumpannija attriċi talbet li l-kawża tingata' bla ma jsir smiġħ ta' provi u li l-imħarrkin jiġu kundannati jħallsuha s-somma ta' ħamsin elf, tmien mija u tmienja u sittin lira Maltija w ħamsa u erbgħin ċenteżmi (Lm50,868.54), rappreżentanti l-prezz tal-bejgħ u konsenja ta' merkanzija;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat il-provvediment mogħti fl-20 ta' Marzu, 2002¹, li bih il-Qorti (diversament presjeduta), tat lill-imħarrek l-opportunita' li jikkontestaw it-talbiet attriċi;

Rat in-Nota mressqa fit-3 ta' April, 2002, li biha l-imħarrek laqgħu għall-azzjoni attriċi billi qalu li l-kumpannija mħarrek kienet ġiet xolta, u li, fil-każ tal-imħarrek l-ieħor Wallace Fino, ma messux ġie mħarrek u m'għandux iwieġeb għat-talbiet attriċi billi qatt ma kien iggarantixxa d-dejn tal-kumpannija u li d-dokument li qegħda tuża l-kumpannija attriċi biex torbtu bih ma jiswiex bħala garanzija. Laqgħu wkoll billi qalu li mart l-imħarrek fetħet kawża biex twaqqaq s-siwi tal-imsemmi dokument u li, fil-mertu, t-talba attriċi ma jmisshix tintlaqa' għaliex mhix mistħoqqa;

Rat id-degriet tagħha (diversament presjeduta) tad-29 ta' Mejju, 2002², li bih qalet li kienet se' tisma' t-trattazzjoni dwar it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet tal-imħarrek Wallace Fino;

Rat id-degriet tagħha tal-4 ta' Novembru, 2003, li bih ordnat il-bdil fl-"okkju" tal-kawża għall-finijiet tal-artikolu 175 tal-Kap.12;

Rat id-dikjarazzjoni magħmula mill-avukat tal-kumpannija attriċi waqt is-smiġħ tad-9 ta' Frar, 2005, li ma kellhiex provi oħrajn xi tressaq;

Rat li l-imħarrek baqgħu ma ressqux provi;

Rat id-degriet tagħha tal-lum illi bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi u ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Ilkunsidrat:

---

¹ Paġġ. 45-6 tal-proċess

² Paġġ. 50 tal-proċess

Illi din hija azzjoni għall-ħlas ta' prezz ta' merkanzija mibjugħa u konsenjata lill-kumpannija mħarrka. Il-kumpannija attriċi tgħid li l-imħarrek Wallace Fino kien intrabat solidament mal-kumpannija mħarrka li jagħmel tajjeb għall-ħlas tal-merkanzija li hija tbigħ lill-kumpannija mħarrka;

Illi, min-naħa tiegħu, l-imħarrek Fino jiċhad li hu qatt intrabat biex jagħmel tajjeb għad-djun tal-kumpannija mħarrka. Minflok jgħid li d-dokument³ li fuqu l-kumpannija attriċi tistrieħ kien biss għamla ta' arrangament dwar żmien għall-ħlas miftiehem bejn il-kumpannija attriċi u l-kumpannija mħarrka;

Illi din is-sentenza qegħda tingħata dwar it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet imqanqlin mill-imħarrek Wallace Fino;

Illi **għar-rigward tat-tielet eċċezzjoni**, il-Qorti qieset il-provi li tressqu miż-żewġ naħat fi stadju bikri tal-kawża, qabel ma l-Qorti kienet qatgħetha li tħalli lill-imħarrek jikkontestaw il-kawża. Minn dawk il-provi joħroġ li l-imħarrek Fino kien wieħed mid-diretturi tal-kumpannija mħarrka⁴ u li jaf li hu kien iffirma l-istess dokument f'isem il-kumpannija. Mill-verbal tas-smiġħ ta' dak inhar⁵, l-istess imħarrek iddikjara li, minbarra f'ismu proprju, kien qiegħed jidher ukoll f'isem u bħala rappreżentant tal-kumpannija mħarrka;

Illi l-Qorti ssib li, fid-dawl ta' dawn ir-riżultanzi kollha, u b'mod partikolari mad-dettalji mogħtijin minn rappreżentant tal-kumpannija attriċi fix-xhieda tiegħu⁶, ma jista' bl-ebda mod jingħad li l-imħarrek Wallace Fino ddañhal fil-kawża għalxejn, jew li ddañhal fil-kawża minflok ħaddieħor. Is-sehem li hu ta fil-laqgħat li kienu saru bejn il-kumpannija attriċi u dik imħarrka (l-aktar wara li din għaddiet f'idejn sidien godda, fosthom l-istess imħarrek), jorbtuh sfiq ma' l-interess li l-istess kumpannija

---

³ Paġġ. 10 tal-proċess

⁴ Xhieda tiegħu 27.2.2002, f'paġġ.42-3 tal-proċess

⁵ Paġġ. 23 tal-proċess

⁶ Xhieda ta' John Borg 27.2.2002, f'paġġ. 28 sa 40 tal-proċess

attriċi għandha biex tmexxi 'l quddiem il-kawża. Sewwasew minhabba li waħda mill-kawżali tal-azzjoni tagħha tallega li Wallace Fino kien intrabat bħala garanti solidali mal-kumpannija, jinholoq fl-istess imħarrek l-interess ġuridiku meħtieġ biex it-talba attriċi tiġi indirizzata wkoll fil-konfront tiegħu personalment. Dan biex ma jingħad xejn dwar l-interess daqstant ieħor attwali li l-istess imħarrek Wallace Fino għandu biex jirribatti x-xilja tas-solidarjeta' magħmula kontrih mill-kumpannija attriċi. Kemm hu hekk, dan l-interess ġuridiku tiegħu (meqjus fis-sura tradizzjonali li fih il-kunċett tal-interess kien mifhum fid-duttrina u l-prattika tal-qrati) ilaħħmu hu stess bir-raba' eċċezzjoni tiegħu;

Illi għalhekk it-tielet eċċezzjoni ma tistax tintlaqa' billi l-Qorti tqis li l-eċċipjenti Wallace Fino kien imħarrek sewwa, wkoll fil-kwalita' tiegħu personali;

Illi **għar-rigward tar-raba' eċċezzjoni**, Wallace Fino jgħid li hu qatt u bl-ebda mod ma ntrabat bħala garanti mal-kumpannija mħarrka għad-djun tagħha mal-kumpannija attriċi. Fix-xhieda li huwa ta quddiem din il-Qorti, l-imħarrek donnu jagħti 'l wieħed x'jifhem li d-dokument li ffirmat f'xi żmien qrib Marzu tal-1998 kien dokument li jagħmel arrangament dwar "*credit terms*" fin-negozji bejn il-kumpannija attriċi u dik imħarrka. Din il-fehma ma taqbilx ma' dak li jidher mad-daqqa t'għajn fl-imsemmi dokument. Minnu jidher li l-imħarrek iffirma darbtejn, u sewwasew fejn issir dikjarazzjoni li "*Wallace Fino (who) hereby guarantees payment in solidum with debtor company*", inkiteb (x'aktarx mill-imħarrek innifsu u b'ittri kbar) isem l-imħarrek u n-numru tal-Karta ta' l-Identita' tiegħu (kif konfermat ukoll fil-każ tal-ġurament meħud mad-Dikjarazzjoni mressqa man-Nota tal-Eċċezzjonijiet tal-imħarrkin);

Illi fid-dawl ta' kitba hekk ċara u ta' xhieda li hi nieqsa minn konsistenza, l-Qorti ma ssibx li tista' toqgħod fuq dik ix-xhieda tal-imħarrek jew li torbot fuqha. Dan jingħad ukoll fid-dawl tar-regola għaqlija li m'għandhiex titressaq prova li tmur kontra prova miktuba, jekk mhux għal raġunijiet serji u eċċezzjonali;

Illil-Liġi tagħna tqis il-garanzija bħala dak il-kuntratt li bih wieħed jintrabat lejn kreditur⁷ li jissoddisfa l-obbligazzjoni ta' wieħed ieħor. Il-kitba li ffirmata l-imħarrek Fino tgħid dan u l-persuna li favur tagħha huwa ntrabat hija sewwasew il-kumpannija attriċi. Din ir-rabta tkun tgħodd wkoll jekk il-persuna li tkun obligata lejn il-kreditur ma tkunx intalbet turi l-qbil tagħha jew saħansitra ma tkunx taf b'dik ir-rabta⁸. Il-garanzija, meta magħmula bi kliem ġenerali, tkun tgħodd kemm għall-obbligazzjoni prinċipali u kif ukoll għal dak li jkun aċċessorju għad-dejn⁹. Iżda wkoll, meta l-garanzija tkun ingħatat b'mod solidali, il-kreditur jkun jista' jdur għall-ħlas fuq il-garanti mill-ewwel¹⁰ mingħajr ma jkollu jdur l-ewwel fuq id-debitur li jkun naqas li jhallas fiż-żmien¹¹. Fl-obbligazzjonijiet kummerċjali, s-solidarjeta' tal-garanti mad-debitur ewlieni hija prezunta¹²;

Illi, għar-rigward tal-formalita' biex tiġi kostitwita l-garanzija, kulma titlob il-liġi hu li din tkun espressa¹³ u li ssir bil-miktub¹⁴. Dawn iż-żewġ ħtiġijiet jidhru li ġew imħarsa fid-dokument li ffirmata l-imħarrek;

Illi, mill-bqija, dik il-garanzija tiswa għaliex l-obbligazzjoni li dwarha saret kienet obbligazzjoni li tiswa¹⁵ u la kienet għal somma akbar minn dak li setgħet tkun obligata għaliha l-kumpannija mħarrka u lanqas b'kundizzjonijiet aktar ebsin minn dawk li kienet suġġetta għalihom hi¹⁶. L-imħarrek Fino, mbagħad, kien persuna kapaċi li tikkuntratta u jidher li għandha l-kwalitajiet li titlob minnha l-liġi biex wieħed jista' jersaq bħala garanti¹⁷;

Illi, fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet kollha, il-Qorti ssib li l-imħarrek Wallace Fino kien tassew intrabat bħala

---

⁷ Art. 1925 tal-Kap. 16

⁸ Art. 1928(1) tal-Kap. 16

⁹ Art. 1930 (1) tal-Kap. 16

¹⁰ Art. 1935(b) tal-Kap. 16

¹¹ Art. 1934 tal-Kap. 16

¹² Art. 115(2) tal-Kap.

¹³ Art. 1929 tal-Kap. 16

¹⁴ Art. 1233(1)(c) tal-Kap. 16

¹⁵ Art. 1926(1) tal-Kap. 16

¹⁶ Art. 1927(1) tal-Kap. 16

¹⁷ Art. 1931 tal-Kap. 16

Kopja Informali ta' Sentenza

garanti tal-kumpanija m'harrka u li kien intrabat wkoll magħha solidalment;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

Tiċhad it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet billi m'humiex mistħoqqa fid-dritt, **bl-ispejjeż** kontra l-istess imharrkin; u

Tħalli l-kawża għall-21 ta' Ġunju, 2006, fid-9.00 ta' filgħodu għall-kontinwazzjoni.

Moqrija

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----